

Túl az életveszélyen

Támogatás- és létszámcsökkentés után is talpon maradt a Matáv Szimfonikus Zenekar

Sajátos hírzárlat övezte a Matáv Szimfonikus Zenekar szerkezeti átalakulását kísérő párbeszédet, fórumokat. Bolvári-Takács Gábor ügyvezető igazgató nem engedte elszabadulni az indulatokat, megpróbálta minden figyelmét arra fordítani, hogy az elkerülhetetlen vérveszteség a lehető legkisebb legyen. Számos intő példa figyelmeztette: célravezetőbb négy fal között lezárni a vitákat és már csak a végeredményről tájékoztatni a szenzációéhes „drukkereket”. Úgy érezte tisztességesnek, ha a fejleményekről előbb a kollégák értesülnek és csak utána a sajtó. A tájékoztatást tekintve tehát hajthatatlan volt; abban a pillanatban azonban, amikor minden érdekelt aláírta az új működés feltételeiről szóló okmányokat, ő maga telefonált: találkozhatunk, most már van miről beszélni. Erre a beszélgetésre február 7-én került sor.

– Csaknem egy esztendőre tekint vissza az a folyamat, amely most fordulóponthoz jutott a zenekarnál. Köztudott, hogy a Matáv Szimfonikus Zenekar alapítványi formában működik, az alapítványi kuratóriumában ketten képviselik az alapító Matávot. Egyikük már tavaly márciusban jelezte, majd tájékoztatta a zeneigazgató urat és engem, hogy a 2002-es évben a Matáv valószínűleg kisebb összeget tud szánni a zenekarára, azaz a 2002-ben kezdődő évadot az akkor rendelkezésünkre álló összeggel kell kialakítanunk, ezt kell figyelembe vennünk a műsorpolitika és a létszám esetében is. Ezt a tájékoztatást hivatalosan megismételték még 2001 tavaszán egy kuratóriumi ülésen, aztán, a júniusi évadzáró társulati ülésen Viniczay Ferencné, a kuratórium elnöke elmondta, hogy a Matáv legfeljebb 300 millió forinttal tudja

a továbbiakban a zenekart támogatni. Ez jelentős csökkentés és következményei nem csupán a konkrét költségvetési számokban jelentkeznek, de az esetleges megtakarítások után keletkező kamatösszegek csökkenésében is. Újra kellett tehát tervezni a költségvetést, ehhez igazítani a kiadásokat és körül kellett nézni, hogy lehet mindezt túlélni.

Eredetileg jóval kisebb összegről indult a beszélgetés, hiszen a Matáv 200-250 millió forintban kezdett el gondolkodni. A jobb pozíciók elérése elsősorban Ligeti András érdeme volt, aki világosan elmondta, hogy szakmai szempontból egy bizonyos szint alá nem lehet menni sem létszámában, sem műsorpolitikában. Komoly szerepe volt ebben még a kuratórium elnökének és Nagy Bálint kommunikációs igazgatójának is; ők voltak azok, akik mint e

reszort felelősei, kijárták a Matáv vezetésénél, hogy a cég által működtetett 14 alapítvány közül a zenekar kedvezményezettbb helyzetben lehessen.

Végül a 2002-es üzleti tervben 300 millió forinttal állították be a zenekart, és megbízást adtak júniusban (a zeneigazgató úrnak és nekem, mint ügyvezető igazgatónak), hogy a nyár folyamán gondoljuk végig: milyen feltételekkel működhet tovább az együttes és októberre készítsünk átalakítási javaslatot.

Első lépésként Ligeti András készített évadtervet csökkentett előadászámmal, több ismétlődő hangversennyel és kisebb létszámot igénylő művek műsorra tűzésével – azaz csökkentett költségvetéssel. Mindezzel együtt megmaradhatott a zenekar zeneakadémiai és MTA dísztermi jelenléte. A tervezett darabok előadásának egy része 49

Az utóbbi időben két „modell” kerülhetett az érdeklődés fókuszába. Az egyszerűbb helyzet az Operáé, ahol – a kórusokhoz hasonlóan – lényegében duplikálják a zenekarokat is: egységes művészeti irányítás alatt ugyan, de külön-külön zenekar szolgálja a produkciónak az Operaházban és az Erkel Színházban. Itt a finanszírozás némiképp hasonlít a „boldog békeidőkre”: a kulturális kormányzat kedveli az operakultúrát, kiemelt támogatást biztosít e nemzeti intézményeknek, s ez a jövedelmekben is megmutatkozik. A próbajáték (vagy meghallgatás) itt is a pontszerzés része, ám a rendszer annyiban vegyes, hogy ugyanennyit lehet összegyűjteni a művészeti vezetőtől, a karnagyától és a szólamvezetőtől. Az eredmény erősen kihat a pénztárca vastagságára is: maximális eredmény esetén a jövedelem – a minőségi pótléknak köszönhetően – akár a két és félszeresére (negyedmillióra) is rúghat.

Más a helyzet a Matáv zenekarnál, ahol a leépítést kellett a béremeléssel összehangolni. A művészetbe itt keményen beavatkozik a gazdaság (a névadó vállalat elveszíti monopolhelyzetét a vezetékes telefonpiacon, ezért nadrágszínhúzásra kényszerül, kényszerűen megcsappantja az alapítványai számára szánt összegeket), de az elhúzódó viták (hogy negyvenkilenc, hetvenkét vagy nyolcvannégy főállású zenekari tag legyen-e) azt mutatják: tanácstalan a muzsikusi társadalom ilyen kiélezett egzisztenciális helyzetekben. Valóban értékelendő gesztus lemondani kollektíven a béremelésről a státuszok megmentése érdekében – ám ez csak a szokott halogató taktika megnyilvánulása. Kevesebb pénzből ugyanolyan produkciót nyújtani persze nem mindennapi bűvészműtárvány – a leépítést olyan belső értékelési rendszer mentén végezték el, amely mind a próbajátékot, mind az átlagolást kizárta.

Nem kell nagy jóstehetség hozzá: lesznek még bonyodalmak mindkét esetben. Az előbbi modellben nem biztos, hogy a bőség-szaru folyamatosan nyitva lesz; a másodikban a feszített gazdálkodási tervet a legkisebb váratlan esemény is megingathatja. A muzsikusi nemcsak a próbajátékok, hanem más – ma még alig sejtett – megpróbáltatások is várják a művészeti szabadverseny kezdetén világában.

Csontos János

muzsikust, másik része 72 zenekari tagot igényel. A kisebb létszámú koncerteket tervezte az MTA dísztermébe, a nagyzenekarral készülneteket a Zeneakadémiára. Ez a 72 fő hosszúságú számítások és latolgatások eredményeképpen alakult ki; ez jelentette az optimális minimumot. Tény azonban, hogy a tervezés fázisában még semmi garancia nem volt arra, hogy ezt valóban biztosítani is tudjuk majd. A Matáv – minden megkövetéssel együtt – elvárta ugyanis azt is, hogy valamilyen szinten követni tudjuk a Nemzeti Filharmonikus Zenekarnál már megtörtént és az Operánál várható bérfejlesztéseket is. Ez majdhogynem összeegyeztethetetlen, arról a rossz felhangról nem is szólva, hogy amolyan „hullarablás” jelleget ölt a dolog: mintha az eltávozottak véréből gyarapodnának az itt maradók.

Ezzel párhuzamosan szakértők és kollégáim segítségével teljesen átdolgoztuk a költségvetést, ezt magam irányítottam. Alulról építettük fel az egészet: mire mennyi szükséges, melyek azok az állandó költségek, amelyeket mindenképpen ki kell fizetni akkor is, ha egy lélek sem dolgozik. Az együttesnek 500 milliós vagyona van: hangszerek, ingatlan, amit fenn kell tartani. Természetesen mindez a zenekarért van, de azért működtetni kell.

A következő lépés a 49 fős zenekar foglalkoztatását biztosító költségvetés kialakítása volt, jelentős, akár 30-40%-os béremelést is lehetővé tévő mozgástérrel. Ekkor indult el a csak január végén lezárult érdekegyeztetési folyamat. Eleinte ez nem sok eredménnyel kecsegtetett, mert az érdekképviseleti szervek készítették ugyan alternatív költségvetést, de ezek kiindulópontja minden esetben más volt. Teljesen érthetően, a munkavállalók érdekeit szem előtt tartva, de mégiscsak fordítva közelítették meg a kérdést: mit kell ahhoz tennünk, hogy valamilyen szinten itt maradhassunk? Szélsőséges megnyilvánulások is akadtak; adott pillanatban például a zenekari tagok mind aláírták, hogy lemondanak a béremelésről. Emberileg ez feltétlenül méltányolható gesztus, de semmiképpen sem lehet a jövő útja.

2001 november végéig tartott, amíg a kuartórium elfogadta az átdolgozott költségvetést, a Matáv által adott 300 millióval, további 80 milliót saját bevételi tervvel. Mindez azt jelenti, hogy összességében az idei költségvetésünk mintegy 100 millió forinttal kevesebb, mint a tavalyi. Nullszaldós költségvetésre törekedtünk, azaz az alapítvány esetleges tartalékait nem akartuk folyó kiadások fedezése révén felélni.

Ezután kellett arról dönteni, hogy mikor és milyen módon történjék az átalakítás. A költségvetés számos kedvezményt érintett, azt kellett tehát javasolnom a szakszervezetnek decemberben, hogy ennek értelmében módosítsuk a Kollektív Szerződést. Ezen a pontos sajnálatos félreértés sorozat kezdődött, amelyben igen nehéz utólagosan igazságot tenni. Az érdekképviselet ugyanis másképp reagált, mint ahogy a helyzet indokolta. A korábbi időszakhoz hasonló tárgyalásokat kezdtek – tárgyalunk, majdnem megállapodtunk, még módosítottunk – egyszóval nem voltak elég elszántak és mindez eltartott január végéig. Akkor azonban át kellett gondolnom az adott helyzetet, mivel a 2002-es költségvetés meghatározta a keretszámokat. Az eredeti koncepció szerint 49 teljes és 23 félállású muzsikust alkotta volna a Matáv Szimfonikus Zenekart. Javaslat érkezett azonban a zenekar Művészeti Tanácsától, hogy a színvonal megtartása érdekében próbáljuk azt a 23 embert is teljes munkaidőben foglalkoztatni, tehát alakuljon ki 72 fős állomány. Még azon az áron is, ha ez adott esetben az egyes zenekari tagoknak személyesen a korábbihoz képest kisebb léptékű jövedelem növekedést eredményez, illetve úgy, hogy a struktúraváltást júliusról márciusra előrehozzuk. Ezzel a zeneigazgató úr is egyetértett és újabb számítások után, amelyek segítségével megtaláltuk a megvalósítás módját is, meg is tudtunk volna állapodni. Ekkor azonban az érdekképviseletől újabb javaslat érkezett: ne 72 muzsikust legyen, hanem 84. Nos, ezen a ponton kellett befejeznem az egyeztetést: fel kellett mondanom a Kollektív Szerződést és megindítani a csoportos létszámcsökkentési eljárást egy 49 fős zenekarra, mivel ennél magasabb létszámban nem tudtunk megállapodni. Viszátértem tehát eredeti, 49-es javaslatomhoz azzal a meghagyással, hogy innen bármikor eltérhetünk a 72 felé, de csak a törvény által lehetővé tett időn belül. Bejelentésemre rendkívüli társulati ülésen került sor, amikor azt is ismerttettem, hogy a törvény 15 napos egyeztetési határidőt ír elő. Ezután felpörögtek az események és hét nap alatt mindent alá tudtunk írni. Ennek nagyon örültem, hiszen fennállt a veszélye annak, hogy ha valóban megszűnik a Kollektív Szerződés, ez további bonyodalmakat gerjesztett volna.

Most tehát van egy 72 főállású muzsikust foglalkoztató zenekarunk. Az aláírás után



levélben értesítettem a zenekari tagokat, hogy munkaszerződésük módosítása miatt beszélgetésre várom őket, ezek az elmúlt napokban meg is történtek. Március 1-jén újrakötjük a munkaszerződéseket, mert akkor áll át a zenekar az új struktúrára.

– *Mennyiben változnak meg a munkaszerződések?*

– Mindenkinél csökken az alapbére és olyan megoldásokat, kedvezményeket keresünk, amelyek a bruttó és nettó bérek közötti különbséget csökkentik. Ez megtakarítás az intézménynek, adózási szempontból pedig kedvező a zenekari tagoknak. Minderre természetesen APEH állásfoglalást kértünk, és a konstrukciókat ezekben a hetekben dolgozzuk ki. Törvényellenes lépések fel sem merültek. Lényeg az, hogy még ebben a helyzetben is többet vigyenek haza minden hónapban a zenekari tagok.

– *Mennyire tudnak lépést tartani a közalkalmazotti státuszban lévő, fokozatosan jobb körülmények közé kerülő zenekarok béreivel?*

– A következő évad elejétől az itt maradt kollégák juttatása 25-30% -kal emelkedik. Lehet ez több is, de nem merek túl sokat mondani, hiszen erősen csökkennek a szociális kiegészítések, amelyek rontják a közérzetet.

– *Létezik a közalkalmazotti szférához hasonló, ott a művészeti pótlékot szabályo-*

zó minősítő rendszer, ami a fizetésekben is megvalósítható?

– Egyszerű, kevés kategóriájú teljesítményrendszerrel – megfelelő, kiváló, kiemelkedő besorolással – dolgozunk. Fél-évente értékeli a zenekari tagok teljesítményét egy három főből álló bizottság (zeneigazgató, szólamvezető és koncertmester illetve fúvós szekcióvezető). Két kategóriában értékelnek: a próbák felkészültségi szintje, illetve a koncerten nyújtott teljesítmény alapján. Ennek megfelelően kategorizáltuk az alpbér-rendszert; differenciáltan jelenik meg részben a besorolás (koncertmestertől a tuttiig), részben a pontozás eredménye. Ezt az alpbért mi állapítottuk meg, függetlenül attól, hogyan alakul ez a közalkalmazotti szférában. Ezt mindenki egységesen megkapja.

– Függetlenül attól, hogy az illető például hány éves?

– Itt soha, egyetlen bér sem függött életkortól. Tudom, hogy ez szokatlan, de itt kizárólag a munkakört és azon belül a teljesítményt értékeljük. Létezik azonban törzsgárda szabályzat, ami sok előnyt biztosít a régebben itt dolgozóknak.

– Mennyire, hány muzsikussal megmentésére volt elegendő a mozgásterük, a takarékoskodás és a bérszínvonal tartásának harcában? Megfordítva a kérdést: hány muzsikusra nem volt mindez elegendő?

– Minden törekvésünk ellenére van 13 olyan zenekari tag, akiknek a munkaviszonya megszűnik majd az évad végén. Velük a következő héten beszélünk, bár többé-kevésbé valamenynyien tudják, hogy mi vár rájuk, hiszen az érdekképviseletekkel abban is megállapodtunk, milyen elvek szerint történik a muzsikussok elbírálása.

– Mik ezek az elvek?

– A szólamok egyenlő számban csökkentek, ahol üres státusz volt, azt megszüntettük, ahol pedig ilyen nem volt, ott a nálunk két éve működő belső teljesítményi rendszerben a legkevesebb pontszámot elért kollégákat érinti a létszámleépítés.

– Folyamatos volt ez a pontozás?

– Két és fél éve folyamatosan, félévente sor került erre. A legutolsó értékelés az elmúlt évad végén volt, ennek a pontszámait vettük alapul. Ezt az érdekképviselet elfogadta, tudomásul vette. Más megoldás szóba sem jöhetett: sem a próbajáték, sem a pontszámok átlagolása.

– Hogy néz ki ez generációs szempontból? A tabella legaljára kerültek között milyen arányban képviseltetik magukat az idősebbek, középkorúak, illetve a fiatalok?

– Legnagyobb problémánk éppen az, hogy bizony vannak köztük fiatalok. Másik gond az, hogy vannak köztük olyanok, akik majdnem csúcsteljesítményt nyújtottak. A mi értékelési rendszerünk –8 és +8 pont között értékeli a kollégákat és van olyan, aki 7 ponttal távozni készül – azért, mert a szólamában rajta kívül három 8 pontos is ül. Eközben van olyan szólam, ahol -1 ponttal is bent lehet maradni, mert ott annál rosszabbak is vannak. Ez önmagában is bizarr.

Érzelmileg nehéz, de technikailag egyszerűbb a helyzetük azoknak, akik nyugdíjba, vagy szakmai nyugdíjba mehetnek, jöllehet a szakmai nyugdíj összege alacsonyabb. Végkielégítésről a Matáv gondoskodik, azt nem nekünk kell kigazdálkodni és garasoskodnunk sem kell. Mindenki megkapja, ami a Kollektív Szerződés szerint jár, sokan kiemelt összeget törzsgárda tagságuk alapján, sőt az ágazati szakszervezet kezdeményezte, hogy a Matáv egy speciális, egyszeri juttatást is biztosítson. Összesen 17 zenekari státusz szűnt meg, ebből négy üres volt és megszünt 5 adminisztratív státusz, amiből kettő volt üres.

Most örülnünk kell, hogy 72 főállású muzsikussal tovább működhet a Matáv Szimfonikus Zenekar, és ha ezt a támogatást a következő 2-3 évben is tartani tudja a Matáv, nincs okunk kételkedni abban, hogy az együttes tovább működik.

– Mennyiben érinti a vendégművészek szerződését, nagyobb szabású, például oratórium-koncertek rendezését ez a szűkebb költségvetés? Mit észlelhet a közönség?

– Inkább csak annyi eltérést észlelhet a közönség, hogy az eddigi négy bérletsorozatból csak hármát hirdettünk meg. Az MTA dísztermében eddig is két bérletsorozatunk volt, most a koncerteket megismételjük a Nemzeti Múzeumban is. 200 éves az idén a Nemzeti Múzeum és ebből az alkalomból hirdettünk közösen jubileumi bérletet, éppen a kisebb létszámú együttesel megvalósítható művek előadásával. Ligeti karnagy úr arra törekedett, hogy ne kelljen lemondani egy Carmina Burana, egy-egy Mahler szimfónia előadásáról. Erre megteremtjük az anyagi hátteret, de a tavalyi évadhoz képest azért 10 millió forinttal csökkentjük a koncertkiadásokat.

POSTALÁDÁNKBÓL

Csontos János cikkét olvasva a ZENEKAR legutóbbi számában már-már sajnálni kezdem a MATÁV-ot, s annak zenekarát. Még szerencse, hogy lépten – nyomon szemembe ötlenek a MATÁV idején mesterbérletének plakátjai. Nem, nem a MATÁV Zenekarról van szó, hanem a vállalatról, amelyik éppen tönkremenni készül. Nézzük csak: a Milanoi Scala Zenekara Ricardo Mutival, Il Giardino Harmonico, a Berliini Filharmonikus Zenekar Nigel Kennedyvel. Ezen a listán nem látszik a cikkben említett csökkentett mecenatúra.

Felöltik bennem viszont pár kérdés: Ebből az összegből hány zenekari muzsikussal költségeit lehetne fedezni? Vajon a fent említett szöveget és karmestert miért nem a saját zenekarához hozta a tisztelt cég mesterbérlet keretében? És ha már így esett, miért egy külső céggel szervezteti a koncerteket, mikor a saját zenekaránál erre kiváló csapat áll rendelkezésre? Szóval pénzhányról szó sincs. Pénz van, a mecenatúra folytatódik (nagyon sok egyéb változatos műfajú és változó színvonalú eseményre), de a zenekar mostohagyermek lett. Vajon miért? Mi változott a cég marketingpolitikájában, hogy a nevét viselő zenekart kevésbé támogatja? A zenekar menedzsmentje föltette már magának ezt a kérdést? Netalántán az együttes nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, vagy nem érte el a kitűzött célt, célokat? Amíg ez nem tisztázott, a megmaradó kislétszámú együttes jövője igencsak kérdéses. 50–80 millió Ft-os támogatás-kiesés egyetlen megoldása a zenekar leépítése? Egy profi menedzsment számára nagyszerű kihívást jelent megmenteni az együttest, s előteremteni a hiányzó összeget. Eddig szponzorszerzésre nem sok energiát feccsértelt a zenekari vezetés (a broszúrákból látható, hogy még szponzormenedzser alkalmazására sem volt szükség, a tulajdonos biztosította a működés feltételeit) Erre egy év állt rendelkezésre, de talán még most sem késő.

Nemrég hasonló eset történt egy másik zenekarral. Először ők is háborogtak, utcára mentek tüntetni, aztán látva, hogy ez nem sok reménnyel kecsegtet, hozzáálltak máshonnan előteremteni a hiányzó összeget. Tudommal nem került sor elbocsátásokra és az együttes változatlan létszámmal dolgozik tovább.

Apropó, a ZENEKAR egy korábbi számából tudjuk, hogy a MATÁV Zenekarnál arányaiban messze a legmagasabb (többszöröse a többi zenekarának) az adminisztratív dolgozók létszáma. A fenti cikk azonban csak a zenészek elbocsátásáról szól! A változásoknak úgy látszik (megint) ők az egyedüli áldozatai. De ennek a gondolatsornak a továbbvitelével nem akarok veszélyes vizekre evezni, inkább rábízom a tisztelt olvasókra.

A „MATÁV – és holnap?” szellemtelen kérdéshez odabiggyeszendő a tegnap, sőt a tegnapi is. A hogyan tovább nagy kérdés, melyhez a múltból levont konzekvenciák elengedhetetlenek.

Elef Jorge

Növeljük közben bevételeinket; intenzívebben hasznosítjuk a Zeneházat, bevételt jelentő hangversenyeket szervezünk. Minimalizáltuk a közüzemi díjakat – bizonyos szerződéseket fel is mondtunk már (ami nem azt jelenti, hogy ne fizetnénk ki a villanyszámlát). Jelentősen csökkentek a juttatások – csak az ebédpénz maradt meg, de az is kevesebb, mint eddig. Megszűnt a telefonkedvezmény, felére csökkent a hangszerkarbantartásra adható éves keret, csökkentek illetve megszűntek bizonyos szociális segélykeretek, ritkábban utalható a ruhapénz is.

– *Mit gondol, nem érzik magukat kutya-szorítóban a muzsikusok? Annak idején, amikor a Zeneházzal, a magas fizetéssel és az egyéb anyagi juttatásokkal, valóban a legjobbak jelentkeztek az együttesbe, pillanatok alatt érezhető volt a minőségi változás. Időközben más zenekarok is óriási pénzinjekciókat kaptak (kapnak), és ha valaki Önöknél elégedetlen lenne, váltani sem tudna, mert mindenütt telt ház van fiatal, jobbnál jobb muzsikusokkal. Végére is bármit le lehet nyomni a torkukon, hiszen nincs hová menniük.*

Néhányuknak van hová mennie, de ők bármikor felállhatnak, mert mindig lesz hová menniük. Éppen ezért is volt számomra lenyűgöző, hogyan tudta Ligeti karnagy úr kézben tartani az elmúlt hetek-hónapok eseményeit. A zenekar fellépésein semmi nem érződött, a problémák valóban a legbelsőbb berkeken belül maradtak. Jobb lett volna természetesen, ha előbb lezárulnak a tárgyalások, hiszen akkor azoknak is több lehetőségük lett volna rendezni sorsukat, akiknek sajnálatos módon távozniuk kell.

A távozni kényszerülő kollégákat hívjuk majd kíségetni, sőt némelyikük tartósabban is visszajön gyesen, gyeden lévő kismamákat helyettesíteni. Van néhány üres zenekari hely, amelyekre próbajátékot hirdetünk. E kategóriák – első fúvós állások – nem képezték a létszámcsökkentés tárgyát.

A muzsikusoknak erős a szakmai önbecsülésük és láthatják, hogy szorult helyzetben is igyekezünk javítani sorsukon. Nem arra kell ugyanis büszkének lenni, ha kisebb pénzből ugyanannyi embert foglalkoztatunk, hanem ha kisebb pénzből, esetleg kisebb létszámmal ugyanazt a színvonalat tudjuk produkálni. Ez Ligeti karnagy úr szakmai elszántságát és tartását dicséri, mint ahogy az is, hogy nem mond le egy-egy „monstrébb” hangverseny műsorra tűzéséről sem.

Tóth Anna

Ruzsonyi Béla nagybőgő-művész, zeneakadémiai tanár, az Operaház Zenekarának szólamvezetője 2001 novemberében ünnepelte 40 éves jubileumát

– *Hogyan indult pályafutása mint zenekari művész?*

– Győrött, konzervatóriumi hallgatóként részt vettem az iskolai zenekar, valamint az Filharmonikusok munkájában. Számos neves karmester dirigált ott, Koródi Andrással is ott ismerkedtünk meg és kötöttünk életre szóló barátságot.

– *Mindig is nagybőgős szeretett volna lenni?*

– Hat éves koromban kezdtem zongorázni, majd nem sokkal utána csellózni. Ez utóbbit később nagybőgőre váltottam, de a zongora akkor is megmaradt; még a konziban is két szakot végeztem egyszerre.

– *Miért tanult zongorázni olyan sokáig, ha már akkor eldől, hogy nagybőgős lesz?*

– Volt két dédelgetett vágyam. Az egyik – ez valóra vált –, hogy mint nagybőgős, zenekarban játszhaszak, a másik, hogy vezényelhessek. Bár nem vált valóra, ez a szándék nagyon sokáig élt bennem.

– *Miért tett le róla?*

– Érettségi után próbajátékot hirdettek az Operaház zenekarába, ahová 17 jelentkező közül engem vettek fel. Utána nem sokkal felvételiztem a Zeneakadémiára, ahová szintén felvettek. Koródi András közbenjárására egyezett bele Szabó Ferenc, akkori rektor, hogy munkavállaló létemre tanulhassak Tibay Zoltán osztályában. Kivételes helyzetemből fakadt, hogy Tibay nemcsak tanárom volt, de ugyanakkor – Montágh Lajos mellett – szólambeli kollégám is. Bár Koródi is támogatta karmesteri ambíció-

